

МЕЃУНАРОДЕН ЦЕНТАР ЗА СЛАВЈАНСКА ПРОСВЕТА - СВЕТИ НИКОЛЕ

«МЕЃУНАРОДЕН ДИЈАЛОГ: ИСТОК - ЗАПАД»
(ПРАВО И ПОЛИТИКОЛОГИЈА)

СПИСАНИЕ
на научни трудови

**ДВАНАЕСЕТТА МЕЃУНАРОДНА
НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА
„МЕЃУНАРОДЕН ДИЈАЛОГ: ИСТОК - ЗАПАД“
МЕЃУНАРОДЕН СЛАВЈАНСКИ УНИВЕРЗИТЕТ
„ГАВРИЛО РОМАНОВИЧ ДЕРЖАВИН“
СВЕТИ НИКОЛЕ - БИТОЛА**

Година VIII

Број 2

Април 2021

- СВЕТИ НИКОЛЕ, Р. СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА -
- 2021 -

Издавач: Меѓународен центар за славјанска просвета - Свети Николе

За издавачот: м-р Михаела Ѓорчева, директор

Наслов: «МЕЃУНАРОДЕН ДИЈАЛОГ: ИСТОК - ЗАПАД» (ПРАВО И ПОЛИТИКОЛОГИЈА)

Организационен одбор:

Претседател: проф. д-р Јордан Ѓорчев

Заменик претседател: д-р Стромов Владимир Јуревич, Русија

Член: м-р Борче Серафимовски

Член: м-р Милена Спасовска

Уредувачки одбор:

Проф. д-р Ленче Петреска - Република Северна Македонија

Проф. д-р Александар Илиевски - Република Северна Македонија

Проф. д-р Мирослав Крстиќ - Република Србија

Проф. д-р Момчило Симоновиќ - Република Србија

Проф. д-р Тодор Галунов - Република Бугарија

Проф. д-р Даниела Тасевска - Република Бугарија

Доц. д-р Хаџиб Салкиќ - Република Босна и Херцеговина

Проф. д-р Татјана Осадчаја - Руска Федерација

Доц. д-р Вера Шунаева - Руска Федерација

Уредник: проф. д-р Јордан Ѓорчев

Компјутерска обработка и дизајн: Адриано Панајотов, Маја Маријана Панајотова, Стефан Ѓорчев

ISSN (принт) 1857-9299

ISSN (онлајн) 1857-9302

Адреса на комисијата: ул. Маршал Тито 77, Свети Николе, Р. Северна Македонија

Контакт телефон: +389 (0)32 440 330

Уредувачкиот одбор им се заблагодарува на сите учесници за соработката!

Напомена:

Уредувачкиот одбор на списанието «МЕЃУНАРОДЕН ДИЈАЛОГ: ИСТОК-ЗАПАД» не одговара за можните повреди на авторските права на научните трудови објавени во списанието. Целосната одговорност за оригиналноста, автентичноста и лекторирањето на научните трудови објавени во списанието е на самите автори на трудовите.

Секој научен труд пред објавувањето во списанието «МЕЃУНАРОДЕН ДИЈАЛОГ: ИСТОК-ЗАПАД» е рецензиран од двајца анонимни рецензенти од соодветната научна област.

Печати: Печатница и книжарница „Славјански“, Свети Николе

Тираж: 100

МЕЃУНАРОДЕН ДИЈАЛОГ
ИСТОК - ЗАПАД
ПРАВО И ПОЛИТИКОЛОГИЈА

Доц. д-р Марјан Кицев
МСУ „Г. Р. Державин“ Свети Николе – Битола
Р. Северна Македонија

ЗАКОНОДАВСТВОТО ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА И БОРБАТА СО МЕЃУНАРОДНИОТ ТЕРОРИЗАМ

АПСТРАКТ: Денес светот се повеќе и повеќе се соочува со нови видови на тероризам кои од ден на ден ескалираат и предизвикуваат големи материјални штети и масовни загуби на човечки животи. Голем е бројот на лица и организации кои тероризмот го употребуваат за остварување на своите цели, идеи и идеологии како најбрз, наједноставен и најсигурен начин. Како што знаеме целиот свет на тероризмот во последно време му посветува доста големо внимание и тоа се од негово инкриминирање па до негово расветлување. Механизмите со кои меѓународната заедница се справува со тероризмот се конвенции, одлуки и препораки на меѓународни организации, а од овде и самите национални законодавства кои имаа обврска да се прилагодат со измени и надополнувања спрема конвенциите и одлуките на меѓународните организации.

КЛУЧНИ ЗБОРОВИ: Тероризам, правен поредок, анализа, елементи на тероризам, меѓународен тероризам

LEGISLATION IN THE REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA AND THE FIGHT AGAINST TERRORISM

ABSTRACT: Today, the world is increasingly facing new types of terrorism that are escalating day by day and causing great material damage and massive loss of human lives. There is a large number of individuals and organizations that use terrorism to achieve their goals, ideas and ideologies as the fastest, simplest and safest way. As we know, the whole world has been paying a lot of attention to terrorism lately, from its incrimination to its enlightenment. The mechanisms by which the international community deals with terrorism are conventions, decisions and recommendations of international organizations, and hence the national legislation itself, which had the obligation to adapt with amendments to the conventions and decisions of international organizations.

KEYWORDS: Terrorism, legal order, analysis, elements of terrorism, international terrorism

Интеграцијата во Евроатланските структури преставува витален интерес на Република Северна Македонија, која како мала европска држава гледа на нив како на еден од клучните столбови на модерната, евроатланска и безбеднска архитектура. Во таа насока Република Северна Македонија цврсто ги подржува процесите на трансформација и проширување на Алијансата и Европската Унија, како држава која ќе придонесува за зајакнување на мирот и стабилноста во Југоисточна Европа. Република Северна Македонија е свесна за недоволната ефикасност на изолиран систем за безбедност, а посебно

систем за одбрана на малите и економски недоволно моќни земји. Оттука таа се ориентира кон учество и активности во колективните системи за безбедност преку членувањето во НАТО, како и напорите за станување на полноправна членка на Европската Унија.

Во основа, Република Македонија се наоѓа во централниот дел на ЈИЕ и преставува географска крстосница меѓу Европа, Азија и Африка, што е од големо значење за нејзиниот безбедносен развој. Од безбедносен аспект, таа е и една од крстосниците на оружје и луѓе од Азија и Африка кон Западна Европа.

Вака поставена географска положба на Македонија овозможува нејзино лесно и пристапно поврзување како со земјите од Азискиот и Африкаскиот така и со централна и Источна Европа. Ова поврзување овозможува позитивни ефекти од областа на економијата и трговската размена но од друга страна преставува ризик и негативен ефект од безбедносен карактер од причина што земјата често е транзит зона на екстремните антибезбедносни структури но исто така можно е и ваквите структури поради географската положба да се развиваат и делуваат во Република Северна Македонија.

Поради ваквата состојба државата мора да биде во чекор со меѓународните активности против тероризмот воопшто со усогласување на сите меѓународни акти и воспоставување на точно утврдени законски норми кои целосно ја третираат оваа тема.

Македонија е земја која почитувајќи ги демократските принципи се стреми за рамноправно членство во Евроатлантските интеграции. Паралелно исто така РСМ се бори и со тероризмот како меѓународно и општествено зло.

Легислативата на Република Северна Македонија која се однесува на превенција и борба против тероризмот е составена како од домашни закони и останати правни акти, така и од ратификувани меѓународни документи од меѓународните организации кои се однесуваат на превенција, заштита и борба против домашниот и меѓународниот тероризам.

Законодавството на Република Северна Македонија опфаќа повеќе законски решенија кои се однесуваат во борбата против тероризам. Исто така во контекст на легислативата значајно е да се напомене дека РСМ освен своите домашни правни акти, во борбата против тероризмот се вклучува и со ратификација на сите меѓународни документи кои ја третираат токму оваа тема, а кои се донесени и усвоени од страна на меѓународните институции. Значајно е да се напомене дека Република Северна Македонија ги има ратификувано сите меѓународни документи од оваа област од сите институции без разлика на тоа дали истата е членка или се стреми кон нејзино членство. Непходно е да се потенцира дека согласно позитивните законски прописи на РСМ, секој ратификуван меѓународен документ од страна на Република Северна Македонија станува составен дел од правниот систем на државата.

Република Северна Македонија по нејзиното осамостојување започна со ревизија на правниот систем и негово усогласување со правните системи на Европската Унија. Со приемот во ООН 1993 година¹ и во Советот на Европа 1995 година, Република Северна Македонија се обврза да ги ратификува најзначајните меѓународно-правни конвенции и документи и да направи целосна реформа на домашниот правен систем. Со самиот чин на прифаќање на декларациите, препораките и одлуките на меѓународните организации, Република Северна

1. Резолуција на ООН бр. 817 од 1993 година

Македонија ги прифати и ратификува индиректно сите меѓународни документи за борба против тероризмот меѓу кои шесте конвенции на Советот на Европа и дванаесете конвенции на ООН со кои доби статут на земја која има солидна законска регулатива во борбата против тероризмот.

Со започнувањето на усогласувањето на домашното законодавство со меѓународно-правните прописи во делот на борбата против тероризмот Република Северна Македонија најпрво ги инкриминира тероризмот и сите казни дела поврзани со тероризмот во нашите закони при што донесе низа нови закони и започна со измени на голем број од постоечките закони. Република Северна Македонија тероризмот и сите активности поврзани со тероризмот ги инкриминира во следните закони:

- » Кривичниот законик на Република Северна Македонија²
- » Закон за кривична постапка³
- » Закон за спречување на перење на пари и други приноси од казниво дело и финансирање на тероризам⁴
- » Закон за азил и привремена заштита⁵
- » Закон за внатрешни работи⁶
- » Закон за Агенција за разузнавање⁷

АНАЛИЗА НА ОДДЕЛНИ КАЗНЕНИ ДЕЛА ПОВРЗАНИ СО ТЕРОРИЗМОТ

Како што претходно напоменав законодавството на Република Северна Македонија ги има инкриминирано казнените дела поврзани со тероризмот во согласност со меѓународно-правните прописи. Истите се пропишани во Кривичниот Законик на РСМ каде во главите XXXIII – Кривични дела против Јавниот ред и XXVIII – Кривични дела против државата се пропишани кривичните дела. Од овде ќе издвоиме и анализираме неколку од нив (чл.313, 394-а, 394-б, 394-в).

Кривичниот законик на Република Северна Македонија во членот 313 од главата XXVIII инкриминира поведење и предвидува казна затвор од најмалку 10 години за секој што со намера да го загрози уставниот поредок или безбедноста на Република Северна Македонија ќе предизвика или сериозно ќе се закани со предизвикување експлозија, пожар, поплава или друго општоопасно дејствие или акт на насилство, создавајќи чувство на несигурност или страв кај граѓаните.

Терористичките акти се најчесто политички мотивирани. Предизвикување страв кај луѓето, извршување атентат на високи државни функционери, рушење на важни воени или други објекти и други терористички акти насочени кон

2. Сл.весник на РМ бр. Службен весник на Република Македонија“ број 37/96). Закон за изменување и дополнување на Кривичниот законик („Службен весник на Република Македонија“ бр. 80/99, 4/02, 43/03, 19/04, 81/05, 60/06, 73/06, 7 /08 , 139/08 , 114/09 година, 51/11, 135/11, 185/2011, 142/2012, 166/2012, 55/2013. Со Одлука на Уставниот суд на РМ У.бр.220/2000 објавена во „Службен весник на Република Македонија“ број 48/01 е укинат ставот 3 од член 184. Дел од ставот 2 на член 101 е укинат со Одлука на Уставниот суд на РМ, У.бр.210/2001 објавена во „Службен весник на Република Македонија “ број 16/2002 година. Со Одлука на Уставниот суд на РМ, У.бр.206/2003 објавена во „Службен весник на Република Македонија“ број 40/2004 укинат е член 423 од законот. Со Одлука У.бр.228/2005 објавена во „Службен весник на Република Македонија“ број 50/2006 е поништен член 38-д од Законот.

3. Сл.весник на РМ бр. 150 од 18.11.2010 година

4. Сл.весник на РМ бр. 4 од 10.01.2008 година

5. („Службен весник на Република Македонија“ бр.49/2003), Законот за изменување и дополнување на Законот за азил и привремена заштита(„Службен весник на Република Македонија“ бр.66/2007), Законот за изменување и дополнување на Законот за азил и привремена заштита(„Службен весник на Република Македонија“ бр.142/2008), Законот за изменување и дополнување на Законот за азил и привремена заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр. 146/09) и Законот за изменување и дополнување на Законот за азил и привремена заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр. 166/12)

6. Сл.весник на РМ бр. 42 од 03.03.2014 година

7. Сл.весник на РМ бр. 19 од 1995 година

дестабилизација на друштвено-економското и политичкото уредување на една држава.⁸

Дејствие на извршување кај ова казнено дело е самото превземање на општоопасно дејствие или акт на насилство. Покрај споменатите дејствија од видот на пожари, експлозии или поплави, општоопасно е секое дејствие со кое се предизвикува за однапред неопределени лица. Овие дејствија треба да се такви за да создаваат чувство на лична несигурност или страв кај граѓаните по што и самиот тероризам се разликува од останатите казнени дела со елементи на насилство. Чувството на личната несигурност може да има различни степени и тоа од загриженост, страхување, парализирачки став, и да се однесува на несигурноста на сопствената личност, личните добра, личноста и добрата на блиските лица, имотот и сл. Тоа фактички се чувства кои се одразуваат врз слободата на движење, одлучување и слично на поединецот. Дејствието треба да е такво да создава чувство на лична несигурност или страв кај повеќе граѓани поврзани по било која основа (од иста улица, село, град, и тн.) Ефектот односно целта нема да се постигне доколку се заплаше само единка.⁹

Умислата овде е сосема јасна односно таа е директна од каде во самото субјективно битие на делото како субјективен елемент на противправноста влегува и намерата за загрозување на уставниот поредок или безбедноста на Република Северна Македонија.

Организирање терористичко здружение заради извршување на терористички акти е посебна инкриминација на тероризмот. Со самиот чин на имплементирање на овој облик во македонското законодавство се имплементираат одредбите на бројните меѓународни конвенции за казнување на најтешките форми на тероризам, извршени од организирани терористички групи и меѓународни мрежи.

Дејствие на извршување на ова дело е самото создавање на група, банда или друга злосторничка организација која ќе има за цел извршување на терористички акти.

Основната цел на ова организација е извршување на тешки казнени дела кои влегуваат во поимот на тероризам (одделни казнени дела чија што заедничка карактеристика е насилството).¹⁰

Казна е предвидена и за членувањето или приклучување кон организацијата која што врши казнени дела кои влегуваат во поимот на тероризам. Исто така ќе се казне и тој што на најразличен начин помага на самата организација (донирање средства, простор за работа, возила, оружје и сл)

Инкриминирано е и самото јавно повикување на создавање на терористичка организација. Дејствие на извршување кај оваа инкриминација е самиот чин на јавно повикување, поттикнување или подржување на најразличен начин на основање на терористичка организација.¹¹

Од казна ќе се ослободи член на терористичка организација доколку делотворно се покае и навремено ги открие планевите за дејствување на самата организација.

Ќе се конфискуват сите предмети поврзани со подготовките околу создавањето на самата терористичка организација.

Тероризам преставува извршувањето на едно или повеќе дела на насилство

8. В. Камбовски, Казнено право посебен дел, Скопје 2007, стр.394

9. Ф. Ременска, Македонската легислатива во борбата против тероризмот стр. 76

10. М. Јајиќ, Борба против теризма-анализе, Београд 2003, стр.486

11. Кривичен Законик на Република Македонија (сл.весник на РМ бр.) член394-а

(убиства, телесно повредување, грабнување на лица итн) со намера за загрозување на животот и телото и создавање чувство на несигурност или страв кај граѓаните.

Со тоа се определени две конститутивни обележија на законското битие на делото: објективно-извршување на тешки дела против животот или телото, уништување на имот, загрозување на животната средина или други тешки дела на насилство или општоопасни дејствија, и субјективно-намера за загрозување и создавање чувство на несигурност или страв кај неопределен круг на лица.

Со оглед на тоа дека дејствијата на одделните дела се појавуваат како комплексно дејствие на извршување на ова дело, секое од нив поединечно не може да се третира како самостојно дело. Објектите на тие дела и самите дела овде се појавуваат како пренесувачи на единствената намера на сторителот за создавање чувство на страв и несигурност кај граѓаните. Поради тоа, ако терористичкиот акт е извршен со две или повеќе убиства, заедно со уништување објекти итн, ќе постои само едно дело на тероризам, а не идеален или реален стек на тие дела. Сето тоа под услов ако постои внатрешна поврзаност меѓу делата со единството на целта, намерата на сторителот, просторот и другите околности на делото.

Дејствие на извршување на ова дело е всушност сериозната закана на извршителот дека посредно или непосредно ќе изврши неко казнено дело со кое ќе го загрози животот и телото на некого или ќе предизвика чувство на терор кај граѓаните. Заканата исто така може да биде и по електронски пат (во вид на порака).

Субјективната страна овдека е исто така јасна и таа преставува посебната намера на извршителот.

Основен услов за постоење на делото јавно повикување на тероризам е самиот чин на повикување на тероризам. Повикувањето може да биде извршено на најразличен начин (преку електронските медиуми, со растурање на летоци итн)

Сериозната закана кон одредено лице дека ќе се нападне по неговиот живот и тело или по животот и телото на нему блиско лице доколку не го изврши основното дело тероризам е исто така инкриминирана. Доколку лицето кон кое е упатена заканата го изврши делото а се потврдат законските услови за постоење на крајна нужда (чл.10 од КЗ на РМ) тогаш тој може да се ослободи од одговорност.

Инкриминирано е и казнено дело договор или повикување на друг да се приклучи кон организацијата која извршува тероризам.

Учествувањето во процесот на подготовка за извршување на основното дело тероризам и обуката на членовите на здружението е исто така инкриминирано како казнено дело.

На претходното може да се додаде и казненото дело кражба на одредени предмети кои ќе послужат за извршување на основното дело бидејќи ова дело може да се смета како еден вид на подготовка.

Законодавецот при донесувањето на одредбата од ставот 9 се повикува на членот 100-а од Кривичниот законик на Република Северна Македонија каде предвидува конфискација на сите предмети поврзани со припремањето и извршувањето на основното дело.

Директното или индиректното прибавување на средства (обезбедување или собирање) со цел истите да се употребат за извршување или помагање на извршување на кривични дела поврзани со тероризмот е казниво и како такво поведење е инкриминирано во кривичниот законик на Република Северна Македонија.

Инкриминирано е дело идентично со јавното повикување на тероризам и се казнува секој што повикува (преку медиумите или на друг начин) на собирање и донирање на средства кои ќе бидат искористени за финансирање на тероризам, како и самото повикување на друг да се уклучи на здружение или група која го врши основното дело на тероризам.

Организирањето и припаѓањето во злосторничко здружение кое го извршува основното дело на тероризам се казнува. Овде се појавува можноста од делотворно каење кое се изразува преку откривање на организацијата пред лицето да стори некое казнено дело во нејзин состав или за неа (ставот б од овој член).

Дејствие на пропуштање на превземање на мерки и активности на службени лица од компетентни институции (банки, финансиски институции итн) со што ќе овозможи извршување на основното дело на тероризам е исто така казниво.

Службено лице во вршењето на службата во било која финансова или друга институција на клиент или друго лице ќе даде информација дека неговата сметка е предмет на истрага поради сомнителни трансакции кои би можеле да се во насока на финансирање на тероризам.

Средствата наменети за подготвување, финансирање и извршување на сите дела поврзани со тероризам се одземаат.

КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА

1. Арнаудовски, д-р Љупчо, Криминологија, Скопје 2007 година;
2. Димовски З., Тероризам, Скопје 2007 година;
3. Гинтер, Кајзер, Криминологија, Скопје 1996 година;
4. Камбовски, академик д-р Владо, Организиран криминал, Скопје 2005 година;
5. Кофи Анан, 57 седница на Генералното собрание на ООН на 04.10.2002 година;
6. Спасески Ј, Безбедносни системи, Скопје 2005 година;
7. В.Камбовски, Казнено право посебен дел, Скопје 2007
8. Ф.Ременска, Македонската легислатива во борбата против тероризмот
9. М. Јајиќ, Борба против теризма-анализе, Београд 2003

Законски прописи

1. Резолуција на ООН бр. 817 од 1993 година
2. Кривичниот законик на Република Северна Македонија
3. Закон за кривична постапка
4. Закон за спречување на перење на пари и други приноси од казниво дело и финансирање на тероризам
5. Закон за азил и привремена заштита
6. Закон за внатрешни работи
7. Закон за Агенција за разузнавање